

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Provádění a monitorování Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením institucemi EU a úloha EHSV (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2013/C 44/05)

Zpravodaj: **pan Ioannis VARDAKASTANIS**

Dne 26. dubna 2012 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Provádění a monitorování Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením institucemi EU a úloha EHSV.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. listopadu 2012.

Na 485. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 12. a 13. prosince 2012 (jednání dne 12. prosince 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 144 hlasy pro a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vyzývá Radu k obnovení jednání o uzavření Opčního protokolu k Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením, aby Evropané se zdravotním postižením mohli tuto úmluvu plně využívat.

1.2 EHSV vyzývá předsedy Evropské rady, Evropské komise a Evropského parlamentu, aby v prosinci 2013 zorganizovali přípravu druhé konference o stavu zdravotního postižení v Unii, jíž bude spolupředsedat Evropské fórum zdravotně postižených a která přezkoumá provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

1.3 EHSV klade důraz na skutečnost, že tato úmluva zahrnuje povinnosti vyžadující legislativní a politické změny na úrovni EU a členských států, a na to, že finanční situaci nelze využívat jako výmluvu pro odkládání přijetí opatření o právech osob se zdravotním postižením.

1.4 EHSV vyzývá Komisi, aby provedla důkladný participativní průzkum provádění Evropské strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením jakožto nedílné součásti budoucí celkové strategie EU a doplnila ji o přezkum stávajících právních předpisů, politik a programů a přípravu nových návrhů.

1.5 EHSV tedy vyzývá Evropskou komisi, aby svůj generální sekretariát pověřila přípravou nástroje pro posouzení dopadu Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

1.6 EHSV vítá nezávislý rámec zřízený Radou k podpoře, ochraně a monitorování provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a vyzývá k přijetí specifického rozpočtu, který účastníkům rámce umožní provádět přidělené úkoly zcela nezávisle na kontaktním místě.

1.7 EHSV očekává, že jej Evropská komise bude konzultovat ohledně ambiciózního legislativního návrhu Evropského aktu přístupnosti s co nejširším polem působnosti, jenž bude zahrnovat požadavky na veřejné a soukromé poskytovatele služeb a výrobce, aby osobám se zdravotním postižením umožnili plnou přístupnost, a také jasnou a obsáhlou definici přístupnosti.

1.8 EHSV vítá, že do Digitální agendy byly zahrnuty právní předpisy o přístupnosti veřejných internetových stránek a internetových stránek poskytujících základní služby veřejnosti a těší se na předložení účinné právní úpravy v roce 2012.

1.9 EHSV vyzývá Radu a Evropský parlament, aby posílily či zachovaly opatření ve prospěch osob se zdravotním postižením v nařízeních strukturálních fondů, nástroji pro propojení Evropy⁽¹⁾, nařízeních TEN-T, programu Horizont 2020⁽²⁾, programu Evropské unie práva a občanství a v programech v oblasti rozvojové spolupráce a humanitární pomoci začleněním opatření, jež prostřednictvím financování a budování kapacit zajistí účast osob se zdravotním postižením.

⁽¹⁾ COM (2011) 665 final.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

1.10 EHSV vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost, Evropskou komisi a Radu, aby zajistily začlenění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením do vnějších vztahů Unie i mezinárodní spolupráce a také do mezinárodních obchodních dohod také tím, že zajistí koordinaci postoje EU a členských států ve věci práv osob se zdravotním postižením v jednotlivých orgánech OSN.

1.11 EHSV vyzývá evropské instituce, aby na základě přezkumu svých postupů v oblasti zaměstnávání, pracovních podmínek, nábory zaměstnanců, odborné přípravy, přístupnosti pracovních prostor, pracovního prostředí a komunikačních nástrojů i požadavků agentur financovaných EU přijaly přiměřená opatření k internímu provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

1.12 EHSV zaznamenal záměr pana Barrosa projednat provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením na schůzi sboru komisařů a generálních ředitelů, který byl vysloven v prosinci 2011, a žádá, aby se toto téma objevovalo na pořadu jednání každým rokem.

1.13 EHSV vítá zřízení pracovního fóra, jež sdružuje kontaktní místa jednotlivých vlád, koordinační mechanismy a nezávislé mechanismy EU a členských států zodpovědné za provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a rovněž občanskou společnost, a má zájem se účastnit dalších schůzí.

1.14 EHSV plánuje, že v roce 2013 přispěje stanoviskem ke zprávě EU pro Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením.

1.15 EHSV zastává názor, že by měl přijmout vhodná opatření k internímu provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a dodržovat povinnosti stanovené touto úmluvou podporou zaměstnávání osob se zdravotním postižením v EHSV, zajištěním nediskriminačního nábory zaměstnanců, zlepšením přístupnosti budov, internetových stránek, nástrojů IKT a dokumentů, poskytováním vhodných podmínek pro zaměstnance, členy a experty, pořádáním školení pro zaměstnance, včetně vydání příručky o Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením a začleňování problematiky zdravotního postižení do svých činností.

1.16 EHSV zdůrazňuje, že provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením institucemi EU je třeba systematicky monitorovat, a proto se zavazuje ustavit řídicí výbor pro provádění a monitorování této úmluvy, který vyzve instituce EU k tomu, aby podaly zprávu o své činnosti, a shromáždí reakce od osob se zdravotním postižením prostřednictvím jejich zastupitelských organizací a také od občanské společnosti s cílem získat nezávislý náhled na pokrok dosažený v provádění této úmluvy.

1.17 EHSV navrhuje uspořádat schůzi o provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a pozvat na ni zástupce národních hospodářských a sociálních rad, organizací občanské společnosti a vnitrostátních institucí zabývajících se lidskými právy.

1.18 EHSV vyzývá sociální partnery, aby provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením podle dohodnutých pokynů začleňovali do kolektivního vyjednávání.

2. Úvod

2.1 Za osoby se zdravotním postižením jsou považovány osoby s dlouhodobým tělesným, duševním, intelektuálním nebo smyslovým postižením, jež ve spojení s různými překážkami může bránit jejich plnému a účinnému zapojení do společnosti na stejném základě jako ostatní.

2.2 V Evropě žije okolo 80 milionů osob se zdravotním postižením a podle údajů Eurostatu je u těchto osob ve srovnání s osobami bez postižení dvakrát až třikrát vyšší pravděpodobnost nezaměstnanosti: pouze 20 % osob s těžkým zdravotním postižením má práci, ve srovnání s 68 % osob bez postižení. U osob se zdravotním postižením je ve srovnání s osobami bez zdravotního postižení méně než 50 % pravděpodobnost, že dosáhnou úrovně vysokoškolského vzdělání. Pouze 38 % osob se zdravotním postižením ve věku 16–34 let v Evropě má vlastní příjem z pracovní činnosti, oproti 64 % osob bez zdravotního postižení.

2.3 EHSV připomíná své stanovisko ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020: Obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu ⁽³⁾ a stanovisko Mladí lidé se zdravotním postižením – zaměstnanost, začleňování a zapojení do společnosti ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 81–86, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011AE1382:CS:NOT>

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 181, 21.6.2012, s. 2-6, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52012AE0826:CS:NOT>

2.4 EHSV bere na vědomí, že *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* byla spolu s Opčním protokolem k této úmluvě přijata dne 13. prosince 2006 v sídle Organizace spojených národů v New Yorku, otevřena k podpisu dne 30. března 2007 a vstoupila v platnost dne 3. května 2008.

2.5 EHSV připomíná, že *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením* se dostalo široké mezinárodní podpory a k dnešnímu dni čítá 154 podpisů a 126 ratifikací. Opční protokol má prozatím 90 signatářů a 76 ratifikací. Všechny 27 členských států EU tuto úmluvu podepsalo a ve 24 státech již byla také ratifikována.

2.6 EHSV zdůrazňuje, že *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* je komplexním nástrojem pro lidská práva, jenž zahrnuje práva občanská, politická, hospodářská, sociální a kulturní. Potvrzuje, že na všechny osoby se zdravotním postižením se musí vztahovat plná lidská práva a základní svobody.

2.7 EHSV připomíná, že *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* zahrnuje všechny osoby se zdravotním postižením, a výslovně uznává, že vícenásobná diskriminace založená na zdravotním postižení a dalších faktorech jako etnická příslušnost, pohlaví nebo hospodářský status je závažným problémem, který lze řešit pouze multidiscipinárním přístupem, jenž zohlední jednotlivé kořeny této komplexní formy diskriminace.

2.8 EHSV zdůrazňuje, že *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* obsahuje mimo jiné ustanovení o rovnosti a nediskriminaci, přístupnosti, svobodě pohybu a státní příslušnosti, přístupu ke spravedlnosti, ochraně před násilím, nezávislém životě a životě ve společnosti, právu na rodinný život, osobní mobilitě, vzdělávání, zaměstnání, zdraví, sociální ochraně, mezinárodní spolupráci a civilní ochraně a také o účasti osob se zdravotním postižením na rozhodovacích procesech prostřednictvím jejich zastupitelských organizací a o začleňování žen a dětí se zdravotním postižením.

2.9 EHSV zdůrazňuje, že *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* zavádí změnu paradigmatu, neboť na osoby se zdravotním postižením nahlíží nikoli jako na „objekty“ charitativní činnosti a lékařské péče, ale spíše je považuje za „subjekty“ s právy, tedy subjekty schopné svá práva vyžadovat a činit ve

svém životě rozhodnutí založená na svobodném a informovaném souhlasu. Klíčovými tématy, jimiž se *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* zabývá, je, jak osobám se zdravotním postižením navrátit hlas ve společnosti, jak rozšířit jejich možnosti volby a jak zlepšit jejich životní příležitosti.

2.10 EHSV vítá skutečnost, že úmluva ujasňuje a určuje, jak se všechny kategorie lidských práv vztahují na osoby se zdravotním postižením bez ohledu na to, jak intenzivní podporu potřebují, a vymezuje oblasti, v nichž je třeba provést změny za účelem účinného uplatňování práv osob se zdravotním postižením a ochrany těchto práv.

2.11 EHSV uznává, že *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* je první mezinárodní úmluvou týkající se lidských práv, kterou mohou ratifikovat regionální integrační organizace jako EU, a poukazuje na rozhodnutí Rady ze dne 26. listopadu 2009, kterým se Evropské společenství k *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením* ⁽⁵⁾ připojilo a které určuje Komisi jako kontaktní bod pro záležitosti související s prováděním této úmluvy.

2.12 EHSV zdůrazňuje, že toto rozhodnutí obsahuje seznam oblastí spadajících do výlučné či sdílené pravomoci Unie, přičemž tento seznam není konečný a časem se pravděpodobně bude rozšiřovat. Oblasti výlučné pravomoci zahrnují slučitelnost státní podpory se společným trhem a společný celní sazebník. Mezi oblasti ve sdílené pravomoci patří činnosti namířené proti diskriminaci na základě zdravotního postižení, volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu, zemědělství, železniční, silniční, námořní a letecká doprava, daně, vnitřní trh, rovné platové podmínky pro práci stejné hodnoty vykonávanou muži a ženami, politika transevropských sítí a statistiky.

2.13 EHSV bere na vědomí kodex chování dohodnutý mezi Radou, členskými státy a Komisí ⁽⁶⁾, který na základě dohod mezi Radou, členskými státy a Komisí upravuje různé aspekty provádění této úmluvy a zastoupení v jednotlivých orgánech zřízených touto úmluvou, postupy přípravy zprávy EU pro Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením a postup zřízení rámce pro monitorování jednoho nebo více nezávislých mechanismů se zapojením občanské společnosti.

⁽⁵⁾ 2010/48/ES.

⁽⁶⁾ 16243/10 ze dne 29. listopadu 2010.

3. Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením: důsledky prvního přistoupení EU ke smlouvě o lidských právech

3.1 EHSV vítá skutečnost, že Evropská unie se poprvé ve své historii stala smluvní stranou mezinárodní úmluvy o lidských právech tím, že dne 23. prosince 2010 přistoupila k *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením*. Uznává vedoucí úlohu EU a jejích členských států a také Evropského hnutí pro zdravotně postižené prostřednictvím Evropského fóra zdravotně postižených při přípravě této úmluvy a zastává názor, že EU nese zvláštní odpovědnost za zintenzivnění snah v oblasti provádění a monitorování a za to, aby šla ostatním ve světě příkladem.

3.2 EHSV vyzývá Radu k obnovení jednání o uzavření Opčního protokolu k *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením*, jenž by jednotlivcům a skupinám umožňoval po vyčerpání všech zákonných opravných prostředků v rámci EU předkládat stížnosti Výboru pro práva osob se zdravotním postižením OSN, jak v roce 2008 navrhla Evropská komise, čímž by se předešlo vzniku nesrovnalostí a zaplnily by se existující mezery v ochraně osob se zdravotním postižením v případě, že by došlo k narušení práv v oblastech spadajících do pravomoci EU.

3.3 EHSV vyzývá Komisi, aby uvažovala o ratifikaci dalších smluv v oblasti lidských práv, kupříkladu *Úmluvy o právech dítěte* a *Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen* včetně souvisejících opčních protokolů. Vyzývá EU, aby se zapojila do jednání, která právě probíhají v otevřené pracovní skupině OSN, která zvažuje přípravu nové tematické smlouvy OSN v oblasti lidských práv o právech starších osob, a zajistila, aby tato činnost byla plně v souladu s *Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením*.

3.4 EHSV uznává, že jakožto smluvní strana *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* musí Evropská unie v mezích svých pravomocí dodržovat všechny povinnosti stanovené touto úmluvou včetně povinnosti podávat pravidelně zprávy výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením.

3.5 EHSV zdůrazňuje, že články 10 a 19 SFEU a články 21 a 26 Listiny základních práv Evropské unie poskytují jasný odkaz na ochranu práv osob se zdravotním postižením ⁽⁷⁾.

(7) SEC(2011) 567 final.

3.6 EHSV vyzývá evropské instituce, aby schválily právní předpisy, politiky a programy, jež plně provedou *Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením* v oblastech spadajících do výlučné či sdílené pravomoci Unie, a provedly přezkum stávajících právních předpisů a politik s cílem zajistit plnou ochranu všech osob se zdravotním postižením v Evropské unii.

3.7 EHSV vyzývá předsedy Evropské rady, Evropské komise a Evropského parlamentu, aby ve spolupráci s Evropským fórem zdravotně postižených v prosinci 2013 zorganizovali přípravu druhé konference o stavu zdravotního postižení v Unii, která se zaměří na provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* ⁽⁸⁾.

3.8 EHSV vítá iniciativu Evropského parlamentu uspořádat společně s Evropským fórem zdravotně postižených v prosinci 2012 Evropský parlament osob se zdravotním postižením se záměrem připravit příspěvek ke zprávě EU pro Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením.

3.9 EHSV naléhavě vyzývá evropské instituce, aby přijaly přiměřená opatření k internímu provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*. To znamená:

- podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením v institucích EU a připravit politiky umožňující sladění pracovního a rodinného života;
- přezkoumat vnitřní předpisy, postupy a pracovní metody za účelem zajištění rovných příležitostí pro zaměstnance se zdravotním postižením;
- zajistit, aby při náboru pracovníků měly osoby se zdravotním postižením příležitost soutěžit s kandidáty bez postižení za rovných podmínek prostřednictvím poskytování přiměřených podmínek;
- zajistit podle potřeby všem zaměstnancům se zdravotním postižením přiměřené podmínky v každodenní práci včetně osobní asistence, tlumočení znakového jazyka, vhodné přepravy atd.;

(8) Konference o stavu zdravotního postižení v Unii byla svolána předsedou Evropské komise panem Barrosem na 6. prosince 2011 a spolupracovali na ní předseda Evropské rady pan Van Rompuy, předseda Evropského parlamentu pan Buzek a předseda Evropského fóra zdravotně postižených pan Vardakastanis.

- zajistit přístup k odbornému a průběžnému vzdělávání;
 - zlepšit přístupnost budov, internetových stránek, nástrojů IKT a dokumentů;
 - zajistit, aby *Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením* dodržovaly všechny agentury EU a orgány financované EU, včetně evropských škol;
 - zajistit zapojení organizací osob se zdravotním postižením do přípravy právních předpisů a politik, včetně prostřednictvím poskytování přiměřeného financování.
- doplnily ustanovení o přístupnosti do nařízení o nástroji pro propojení Evropy a TEN-T ⁽¹¹⁾;
 - zajistily, že program Horizont 2020 ⁽¹²⁾ zaručí, aby výzkum financovaný EU začleňoval osoby se zdravotním postižením tím, že bude podporovat zapojení uživatelů a dostupnost výsledků výzkumu a také přicházet s novými a inovativními myšlenkami, jak *Úmluvu OSN o právech osob se zdravotním postižením* provádět v právních předpisech a politikách EU včetně oblasti zaměstnanosti;
 - doplnily ustanovení o zdravotním postižení do svých rozvojových programů a programů humanitární pomoci.

4. Provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením EU a členskými státy

4.1 EHSV ve svém usnesení ze dne 21. září 2011 ocenil Evropskou strategii pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020 jako klíčový politický nástroj pro provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* v Evropské unii a současně vyzval Evropskou komisi k zajištění toho, aby stávající a budoucí sekundární právní předpisy byly s touto úmluvou v souladu a stanovovaly účast a zapojení osob se zdravotním postižením ⁽⁹⁾.

4.2 EHSV žádá provedení důkladného participativního přezkumu provádění strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením včetně určení nových hlavních a dílčích cílů.

4.3 EHSV vyzývá Radu a Evropský parlament, aby provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* začlenily do víceletého finančního rámce EU a zajistily tak, aby nebyl ani jediný cent vynaložen na projekty nebo infrastruktury, jež nesplňují kritérium přístupnosti.

4.4 EHSV vybízí Radu a Evropský parlament, aby:

- posílily či zachovaly ustanovení o provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* v nařízeních strukturálních fondů, zejména co se týče podmíněnosti ex ante ⁽¹⁰⁾, zásad partnerství a horizontálních zásad;

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 81–86, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011AE1382:CS:NOT>

⁽¹⁰⁾ Co se týče *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*, podmínky ex ante přístupnost a nezávislý život již byly součástí návrhu Evropské komise.

4.5 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby vytvořila mechanismus, s jehož pomocí bude odměňován vysoký stupeň souladu s *Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením* v projektech financovaných EU co do rozvoje řešení, jež respektují kritéria přístupnosti, a začleňování osob se zdravotním postižením.

4.6 EHSV připomíná ustanovení o zdravotním postižení obsažená ve strategii Evropa 2020, zejména co se týče třetího pilíře o sociálním začlenění a také Digitální agendy a vyzývá k začleňování provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* do všech stěžejních iniciativ.

4.7 EHSV je znepokojen tím, že úsporná opatření přijatá v řadě členských států mají negativní dopad také na osoby se zdravotním postižením a jejich rodiny, což má za následek další sociální vyloučení, diskriminaci, nerovnost a nezaměstnanost a připomíná, že krizi nelze využívat jako důvod k odkládání provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*.

4.8 EHSV vyzývá Evropskou radu, aby přijala skutečnou strategii pro růst, jež bude obsahovat opatření ve prospěch znevýhodněných skupin, kupříkladu osob se zdravotním postižením, včetně opatření na podporu pracovních příležitostí, rozvoj služeb podporujících nezávislý život i účast ve společnosti a zohledňující rovněž situaci osob, které se staly zdravotně postiženými ve stáří, a také rozvoj infrastruktury splňující kritéria přístupnosti.

⁽¹¹⁾ COM (2011) 665. final.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm

4.9 EHSV vyzývá členské státy k přijetí opatření, s jejichž pomocí zajistí osobám se zdravotním postižením přístup na trh práce prostřednictvím daňových pobídek pro podniky, opatření na podporu podnikání, možnosti navázat a ukončit pracovní poměr a rovným přístupem k sociální ochraně a právům pracovníků.

4.10 EHSV očekává, že její Evropská komise požádá o vypracování stanoviska ke svému návrhu ambiciózního Evropského aktu přístupnosti s co nejširším polem působnosti jenž bude zahrnovat požadavky na veřejné a soukromé poskytovatele služeb a výrobce, aby umožnili plnou přístupnost, a jasnou a obsáhnou definici přístupnosti zahrnující jak virtuální, tak zastavěné prostředí, umožňující interoperabilitu a kompatibilitu s pomocnými technologiemi a s návazností na evropské normy.

4.11 EHSV vyzývá Radu, aby pokračovala v přípravě návrhu směrnice, kterou se bude provádět zásada rovného zacházení s jednotlivci bez ohledu na jejich pohlaví, náboženství či víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, a tento návrh sladila s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením tím, že do něj začlení definici zdravotního postižení a diskriminace z důvodu vztahu s jinou osobou, zákaz diskriminace v přístupu k finančním a pojistným službám a řešení otázky přístupu ke vzdělávání, a jasně oddělí pojem odpovídajících opatření pro zajištění individuálního přístupu od pojmu přístupnosti, který zahrnuje povinnost očekávat postižení a povinnost skupinového pojetí.

4.12 EHSV zdůrazňuje, že potřeby osob se zdravotním postižením by měly být začleňovány do všech programů, strategií a politik na úrovni EU, které se zaměřují na ženy, děti a diskriminované skupiny, jako jsou etnické nebo náboženské menšiny, homosexuálové a lesbičky a starší lidé.

4.13 EHSV zdůrazňuje, že začleňováním Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením do vnějších vztahů Unie a do její rozvojové a humanitární pomoci je třeba zajistit plný soulad s vnitřními právními předpisy a politikami EU, rovněž prostřednictvím cílených pokynů.

4.14 EHSV zejména vyzývá EU, aby při diskusích v OSN, které mají dopad na práva osob se zdravotním postižením, svůj postoj koordinovala s postojem členských států kupříkladu zajištěním toho, aby postoj EU k rámcovým cílům navazujícím

na rozvojové cíle tisíciletí zahrnoval práva osob se zdravotním postižením a aby tyto osoby byly zmíněny v komplexním přezkumu politiky prováděném jednou za čtyři roky.

4.15 EHSV vyzývá EU, aby svůj závazek vyplývající z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením přenesla do dalších fungujících mnohostranných fór, kupříkladu do jednání probíhajících ve Světové organizaci duševního vlastnictví o reformě a liberalizaci předpisů o autorských právech.

4.16 EHSV oceňuje práci již vykonanou v oblasti dvoustranného politického dialogu v nové transatlantické agendě mezi USA a EU o reformě pojetí zdravotního postižení a vzhledem k nadcházející ratifikaci USA vyzývá k úvahám o dalším posílení transatlantického politického dialogu o zdravotním postižení tak, aby dále přispíval k průběhu celosvětového reformního procesu.

4.17 EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila, že v každém generálním ředitelství budou příslušné útvary pověřeny úkolem začlenit provádění Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením do přípravy politik a právních předpisů.

4.18 EHSV vyzývá generální sekretariát Komise, aby připravil nástroj pro posouzení dopadu všech nových legislativních návrhů na práva v oblasti zdravotního postižení a aby do školení nových zaměstnanců a do přeškolování začlenil soubor informací o právech obsažených v Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením.

4.19 EHSV zdůrazňuje, že podle odstavce o) preambule a čl. 4 odst. 3 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením musí být osoby se zdravotním postižením zapojeny do všech politických a rozhodovacích postupů i do politik a programů týkajících se osob se zdravotním postižením a vyzývá instituce EU a vlády členských států, aby zavedly přiměřené postupy.

5. Monitorování Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením v EU

5.1 EHSV konstatuje, že čl. 33 odst. 2 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením ukládá smluvním stranám povinnost určit nebo vytvořit v každém zúčastněném státě rámec, obsahující jeden nebo více nezávislých mechanismů k podpoře, ochraně a monitorování provádění této úmluvy.

5.2 EHSV vyzývá Radu, aby takový rámec rozhodnutím formálně stanovila.

5.3 EHSV poukazuje na skutečnost, že při určování nebo vytváření takového mechanismu musí smluvní strany zohlednit pařížskou zásadu o statusu a fungování národních institucí pro ochranu a podporu lidských práv.

5.4 EHSV zejména požaduje, aby byl tento rámec nezávislý na kontaktním místě a koordinačních mechanismech, které byly v EU určeny, a aby byl pro každého účastníka v tomto rámci definován mandát a rozpočet, jež mu umožní plnit stanovené úkoly.

5.5 EHSV zdůrazňuje, že je třeba zavést jasná pravidla pro strukturované konzultace účastníků rámce v jejich jednotlivých rolích, zejména s ohledem na přípravu právních předpisů.

5.6 EHSV uznává, že podle čl. 33 odst. 3 *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* má být občanská společnost, zvláště osoby se zdravotním postižením a jejich zastupitelské organizace zapojeny do monitorovacího procesu a plně se jej účastnit, včetně kontaktního místa a koordinačního mechanismu určeného Radou k provádění této úmluvy.

5.7 EHSV je přesvědčen, že Evropské fórum zdravotně postižených jakožto zastřešující evropská organizace, jež v Evropě zastupuje 80 milionů občanů se zdravotním postižením, by mělo být zapojeno do monitorování *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* na evropské úrovni a do všech politik a rozhodovacích procesů na úrovni EU týkajících se života osob se zdravotním postižením.

5.8 EHSV je pevně přesvědčen, že partnerství je nástrojem pro udržitelný hospodářský a sociální rozvoj a musí být založeno na dlouhodobé perspektivě skutečného zapojení občanské společnosti, jehož součástí bude také průběžné budování kapacit všech partnerů a poskytování přiměřených prostředků na účast⁽¹³⁾.

5.9 EHSV vyzývá EU, aby do svého budoucího podpůrného programu Práva a občanství zahrnula finanční podporu provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*, jejíž součástí by mělo být také budování kapacit a dostatečné financování zastupitelských organizací osob se zdravotním postižením.

5.10 EHSV uznává význam vytvoření předpisového rámce na úrovni EU podle zásad obsažených v *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením*, aby země mimo EU, zejména ty, jež jsou členy regionálních organizací, mohly považovat rámec EU za příklad hodný následování.

5.11 EHSV zdůrazňuje, že EU má počátkem roku 2013 předložit Výboru OSN pro práva osob se zdravotním postižením první pravidelnou zprávu a očekává, že jej Evropská komise v rámci příprav této zprávy bude konzultovat spolu s širokým okruhem zainteresovaných stran včetně občanské společnosti, a zejména hnutí pro zdravotně postižené.

5.12 EHSV vítá všechny činnosti navrhované Evropskou komisí a Eurostatem ke zlepšení a zintenzivnění sběru dat a podrobných statistik a ukazatelů souvisejících se zdravotním postižením, jejichž účelem je příprava účinnějších politik a lepší monitorování jejich provádění. EHSV se těší na zveřejnění údajů ze souboru ad hoc o zdravotním postižení, jež byl zařazen do průzkumu pracovních sil 2011 a vybízí Komisi a členské státy, aby otázky týkající se zdravotního postižení systematicky zařazovaly do všech hlavních průzkumů a také připravily specifické průzkumy a ukazatele, které umožní měřit interakci mezi osobami se zdravotním postižením a překážky, s nimiž se každodenně setkávají, a rovněž dopad politických opatření přijatých k odstranění těchto překážek.

5.13 EHSV vyzývá EU a členské státy, aby připravily informační kampaně o právech a povinnostech obsažených v *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením* a pomocí těchto kampaní oslovily orgány veřejné správy všech úrovní, soukromé společnosti, sdělovací prostředky, univerzity a výzkumná střediska, školy a sociální a zdravotní služby.

5.14 EHSV vyzývá členské státy, aby zajistily provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* na jednotlivých úrovních rozhodování začleňováním ustanovení této úmluvy do právních předpisů, politik a administrativních rozhodnutí a přípravou akčních plánů pro zdravotní postižení podle zásad *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*.

5.15 EHSV podporuje partnerství mezi odbory, organizacemi zaměstnavatelů, organizacemi sociální ekonomiky a organizacemi osob se zdravotním postižením v zájmu podpory přístupu osob se zdravotním postižením k zaměstnání v souladu s *Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením*.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011 s. 1-9, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010AE0967:CS:NOT>

6. EHSV a Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením – interní provádění

6.1 EHSV zastává názor, že by měl přijmout vhodná opatření k internímu provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením a* dodržovat povinnosti stanovené touto úmluvou. To znamená zejména:

- podporovat zaměstnávání osob se zdravotním postižením v EHSV, a to i prostřednictvím přípravy programu stáží a podpory žádostí o místo detašovaného národního experta z řad osob se zdravotním postižením;
- pro kandidáty se zdravotním postižením zajistit nediskriminační postup nábory zaměstnanců;
- poskytovat osobám se zdravotním postižením přístup ke službám zprostředkování pracovních příležitostí a k odborné přípravě a dalšímu vzdělávání;
- zlepšit přístupnost budov, internetových stránek, nástrojů IKT a dokumentů;
- poskytovat vhodné podmínky včetně osobní asistence pro zaměstnance, členy a experty;
- pořádat školení pro zaměstnance s cílem zvýšit informovanost o zdravotním postižení a *Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením* včetně vypracování příručky a videoklipu o začleňování provádění této úmluvy;
- zapojit se do interinstitucionální pracovní skupiny o provádění této úmluvy;
- začleňovat zdravotní postižení do svých činností.

6.2 EHSV zdůrazňuje, že práva osob se zdravotním postižením by měla být průřezovým tématem, jež by mělo být zmíněno ve všech stanoviskách Výboru, která se týkají osob se zdravotním postižením.

6.3 EHSV zdůrazňuje, že práva zakotvená v úmluvě musí být začleňována do činnosti všech sekcí výboru, neboť se vztahují na všechny oblasti sociální, kulturní a hospodářské činnosti.

6.4 EHSV v této souvislosti zdůrazňuje potřebu vytvořit řídicí výbor pro provádění a monitorování *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*, který vyzve jednotlivé instituce EU, aby podaly zprávu o své činnosti a zjistí názory občanské společnosti, a zejména Evropského fóra zdravotně postižených jakožto zastupitelské organizace osob se zdravotním postižením, čímž přispěje k přípravě a prezentaci zprávy EU pro Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením. Díky zapojení těchto jednotlivých sekcí bude řídicí výbor poskytovat nezávislý náhled na pokrok dosažený v provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením*.

6.5 EHSV připomíná úlohu, kterou zastává při upevňování demokratické legitimity EU zdůrazňováním participativní demokracie, a také úlohu organizací občanské společnosti.

6.6 EHSV vyzývá k vytvoření orgánu, jenž by podněcoval a koordinoval dialog mezi institucemi a orgány EU a občanskou společností o provádění *Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením* na úrovni EU.

6.7 EHSV doporučuje, že v roce 2013 by měl vypracováním stanoviska přispět ke zprávě EU pro Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením.

V Bruselu dne 12. prosince 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON
